

150 aastat esimeste eestlaste väljarändest Krimmi

Kolm päeva tähtpäevapidustusi

Suur grupp eestlasi valmistub praegu sõiduks Ukrainasse, et osaleda järgmisel nädalavahetusel Krimmi eestlase 150. aastapäevale pühendatud eesti kultuuripäevadel.

Delegatsioon, mis tähtpäevapäevadele Eestit esindab, on ainuüksi esinejaid saja kaheksakümne inimese ringis, lisaks hulgaliselt Krimmi eestlaste sõpru.

Kultuuripäevad algavad tänujumalateenistusega Bahtšisarai rajooni Beregovoje küla kalmistul, mille viib läbi Narva Aleksandri koguduse pastor Villu Jürjo.

Krimmis esinevad Vane muise Seltsi segakoor, Tartu üliõpilaste segakoori meesrühm, segakoor Videvik, naiskoor Sõleke, naisansamblid Liiso ja Miraaž, meesansambel Vanaisad, segaansambel Kobedad, ansambel Tip Malts

ja akordionistide ansambel Unioon. Kontserte antakse 9. septembril Beregovoje (Samruki) külas Kiievi Ševtšenko-nim ülikooli puhke- ja spordikompleksis ning 11. septembril Krasnodarka külas Eesti Tare ees.

10. septembril viiakse Jevpatorijas Krimmi eestlaste kultuuriühingu aktiivse liikme Ljudmilla Nikiforova eestvedamisel läbi rahvusvaheline ajaloo- ja pedagoogiline konverents "150 aastat eestlaste pedagoogilist tegevust Krimmis".

Ette on valmistatud 13 teemat avavat ettekannet nii Eestist kui ka Ukrainast. Samas esitletakse värskelt huvilise lugeja lauale jõudnud raamatut "Krimmi kogumik III", mis on samuti pühendatud Krimmis töötanud eesti õpetajatele algusaastatest kuni tänaseni. Väärrib tähelepanu, et raamatu tekstid on esitatud eesti ja vene keeles.

Kultuuripäevade ajal

avatakse 11. septembril Krasnogvardeiski rajoonis Aleksandrovka külas Eesti Tare juures esimestele väljarändajatele, sõjas hukkumutele ja repressioonihvritele pühendatud mälestuskompleks, mille juurde kuulub Pisarate puskkaev. Suure töö mälestuskompleksi rajamisel on ära teinud üks sealseid eestluse hoidjaid Erich Kalling.

Raplamaad esindab pidustustel Aare Hindremäe, üks Krimmi Eestlaste Tugiseltsi alustalasid, kes on ühtlasi juba aastaid olnud regulaarse väljaande Krimmi Eestlased Eesti-poolne toimetaja.

Seekordsed eesti kultuuripäevad Krimmis töötavad tulla viimaste aegade suurejoonelise mad. Nende ettevalmistamisega on olnud seotud Ukraina Eesti seltsid Krimmis, Kiievis, Harkovis, Odessas ja Lvovis, samuti Kodu-Eesti mitmed asutused ja organisatsioonid.

Ljubov Boitšuk on Eestis sündinud, aga 1979. aastal läks pärast keskkooli lõpetamist edasi õppima Leningradi.

Foto: AARE HINDREMÄE

Ljubov Boitšuk – ukrainlanna, kes osaleb Eesti kultuuriseltsi tegevuses

Ljubov Boitšuk on Ukraina koosseisu kuuluva Krimmi Vabariigi pealinna ühe kooli füüsikaõpetaja. Eeloleval nädalavahetusel on ta tõlgi rollis Jevpatorijas korraldataval rahvusvahelisel ajaloo- ja pedagoogilisel konverentsil.

Me kohtusime temaga peaaegu juhuslikult täpselt nädal tagasi Koluveres teatatantsu simmanil, kui Läänemaa andis Raplamaale üle tantsuteadet. Kokkuvijaks oli sinne Krimmi-eestlaste tugiisik (nii võib öelda küll, sest ühtegi sealse eestlusega seotud suuremat ettevõtmist ilma temata ei sünni) Aare Hindremäe. Meie pöngus jutuaajamine oli katkendlik ja sai kokkuvõtvalt teoks tantsutrassi mitmes lõigus.

Mis asjus te Eestis olete?

Tulin selleks, et ema külastada ja pisut ka Krimmi-eestlaste seltsi asju arutada.

Te valmistute Krimmis praegu suureks peaks.

Jah. Ükski suur pidu ei saa ju kunagi enne valmis, kui ta on päriselt lõppenud. Kuigi ettevalmistused on käinud juba pikka aega, on ikka asju, mis vajavad ületegemist või täpsustamist. Nii et sellega me praegu tegeleme.

Kuidas tunneb end mujalt tulnu, kui ta satub niisugusesse naljakasse olukorda, kus mingid inimesed lihtsalt heast peast äkki tantsivad keset suurt maanteed?

Siin on see täiesti normaalne. Laul ja tants on läbi aegade olnud eesti rahva eneseväljendusvahendiks. Seepärast on selline teedel tantsimine eesti rahvale täiesti normaalne, seda enam, et niisugused ühistegemised ühendavad rahvast ja tugevdavad rahvuslikku iseteadvust.

Kõige rohkem avaldas mulle muljet Koluveres simmanil see, et tantsijatega ühinesid täiesti spontaanselt ka rahvariieteta inimesed ehk need, kes olid tulnud siia pealtvaatajateks – nad lihtsalt tahtsid tantsida ja tantsisidki. Igatahes on see väga ilus ja väga liigutav.

Te olete Eestiga hästi tihedalt seotud?

Ma elan ju väga kaugel ja sellepärast poleks ehk õige öelda, et mu side on väga tihe. Ma ei taha valetada – igal inimesel on oma elu (töö, kodu), mis võtab ajast lõviosa. Aga tänu tegelemisele (oi kui raske sõna!) Eesti seltsis olen asjadega ikkagi kursis – Aare (Hindremäe – T.T.) saadab kogu aeg igasuguseid vihjeid ja ei lase meid seal tuimalt istuma jääda (naerab lõbusalt).

Te olete ju tegelikult Eestist pärit.

Jah, ma olen Eestis sündinud, aga 1979. aastal läksin pärast keskkooli lõpetamist edasi õppima Leningradi pedagoogilisse instituuti, siis abiellusin ja kolisin koos abikaasaga Krimmi. Rahvuselt olen tegelikult ukrainlane.

Siis te olete ju kodus!

Võib ka nii öelda, kuigi kasvanud olen ikkagi Eestis ja see on minusse jälje jätnud.

Millisenä Eesti tundub, kui sealt niimoodi aeg-ajalt siin külas käia?

See on väga kahene tunne, sest ühel pool on lapsepõlvemälestused ja kõik me tahame ju pika ajavahemiku järel kodukohta naastes tagasi lapsepõlve tulla. Sellepärast tabab mind alati esimestel hetkedel teatud pettumus – lapsepõlve ei ole ju enam! Aga selle asemele on tulnud midagi täiesti uut, mida tuleb

tundma õppida, millega tuleb paratamatult ka harjuda ja mis ei ole sugugi halb.

Eesti on vahepeal ju tohutult muutunud. On ta võõraks jäänud?

Muidugi on muutunud. Aga ei ole võõras, on lihtsalt teistsugune. Ma ei saa ju öelda, et inimesed oleksid teistsuguseks muutunud – inimesed on samasugused, nagu nad olid ka minu lahkumise ajal, on ainult täiskasvanumaks saanud. Küll jääb silma, et eesti inimesed töötavad palju, on kogu aeg millegagi hõivatud. Eesti oli ka siis eriline, kui ma siit ära läksin, aga nüüd on ta veel ilusamaks muutunud. Muljet avaldab see mõistuspärane kord, mis kõikjal valitseb. Ma ei tahaks siinkohal võrdlusi tooma hakata.

Mul on ajuti niisugune tunne, et see Krimmi-eestlaste suur pidu, mida praegu ette valmistatakse, Ukrainas erilist tähelepanu ei pälvi, sest Ukrainal on endalgi hulgaga probleeme, mis vajavad lahendamist. Kas ma eksin nii arvates?

Minu meelest tuleb sellest Ukrainas valju häälega rääkida, sest head ideed võivad olla ju nakkavad. Aga pikemalt ei tahaks ma seda teemat siin praegu kommenteerida.

Millal te jälle Eestisse tulete?

Kui ausalt vastata, siis sõltub see sellest, millal jälle sõiduraha kokku korjan (naerab pisut häbelikult), sest see on ju minu jaoks väga pikk reis ja viisa tuleb muretseda ja... Ma olen ju kooliõpetaja ja õpetaja palk ei ole üheski riigis keskmisest oluliselt kõrgem. Aga ma ei tahaks nuriseda, raha ei ole kaugelki kõige tähtsam meie elus.

Aare Hindremäe viib külakostiks värsket Krimmi Eestlaste numbrit

Krimmi Eestlased on Krimmi Eesti Kultuuriseltsi ja Krimmi Eestlaste Tugiseltsi ühisväljaanne, mille 22. number jõuab lugejateni just Krimmi eestlase 150. aastapäeva pidustuste ajaks.

Kakskeelsel (vene- ja eestikeelsel) väljaandel on kaks toimetajat: Krimmi Eesti Kultuuriseltsi poolt Meeri Nikolskaja ja Krimmi Eestlaste Tugiseltsist Aare Hindremäe. Juba aastaid trükitakse ja pannakse ajakirja formaadis väljaannet kokku Eestis, suuresti just tänu Aare Hindremäele.

Seekordne 24-leheküljeline number on valdavalt venekeelne - niisugune on tõsiasi, mis iseloomustab kõige paremini eestlase 150aastast seisu Krimmi poolsaarel. See ei ole öeldud etteheitekena, pigem võiksime olla üllatunud, et vaatamata sajaviiekümnele väga keerulisele ja heitlikule aastale on sidemed sealsetel eestlastel kodumaaga ikkagi säilinud ja eestlaseks olemist peetakse auasjaks.

Numbri juhatab sisse Eesti Ukraina suursaadiku Lauri Lepiku pöördumine, milles täpselt niimoodi öeldaksegi: "On imetlusväärne, et teie, teie esivanemad ja lapsed on põlvkonniti säilitanud eesti keele, kultuuri ja rahvakombed ning neid ka edasi arendate."

Viimastel aegadel on sellele kõigele olnud jõudu mööda toeks ka Eesti riik ja siinsed Krimmi eestlaste sõbrad. Riik eelkõige selle kaudu, et toetab

Aare Hindremäe.

Krasnogvardeiski rajooni Aleksandrovka keskkoolis eesti keele ja kultuuri õpetamist, lähetades iga aasta siit sinna eesti keele õpetaja. Sel õppeaastal jätkab tööd Aleksandrovka teist hooaega Christi Sepp.

Krimmi eestlaste sõprade panus on mitmekülgne. Näiteks kirjutab värskes Krimmi Eestlaste numbris Aleksandrovka kooli direktor Irina Suprun traditsioonilisest Argo Reinboomi nimelisest ja firma Kerme-Krõm rahalisest preemiast, mis antakse välja iga õppeaasta lõpus kooli parimatele õpilastele ning parimatele eesti keele õppijatele.

Loomulikult on oluline osa kirjutistest pühendatud seekord suurele tähtpäevale. Kirjeldatakse ettevalmistuste kulgu, heidetakse pilk ajalukku ja tuuakse ära pidustuste kava.

Heaks tavaks on saanud olulisemate kodumaiste uudiste kordamine ajakirjas. Kodueestlasele ei paku see osa tekstidest ehk eriti palju, sest mõnestki sündmusest, millest siin jälle kord juttu, on juba ajalugu saanud, kuid kui arvestada, et väljaande sihtgrupi jaoks on Krimmi Eestlased ehk ainuke allikas, kust teateid esivanemate kodumaa kohta ammutada, siis on see väga tänuväärne tegevus.

Traditsiooniline on ka Krimmi eestlust käsitlevate trükiste tutvustamine. Seekord on võetud esitleda kolm raamatut. Esiteks on toimetuse tähelepanu pälvinud kirjastuse SE&JS väljaandel ilmunud ja eestlaste Krimmi asumisele pühendatud Georg Lukase "Mälestused".

Teiseks tehakse lühiülevaade Heldin Alliku, Ljudmilla Nikiforova, Meeri Nikolskaja ja Tõnu Tenderi koostatud "Krimmi kogumiku" värskelt ilmunud 3. osast. Ja kolmandaks tehakse viide 1981. aastal Torontos ilmunud Otomar Laamanni raamatule "Mälestused Krimmist".